

hogy a soffört már elfeledte, kéri a „jóságos és nagylelkű“ művész bocsánát, utasítást kér tőle, hogy hogyan éljen ezután, hajlandó-e őt a mester támogatni, vagy pedig valamilyen foglalkozás után kell látnia. Ezután előáll *Romanti* ur — a sofför, — aki boccaccioi stílusban beszélt a művésznőhöz való gyengéd vonatkozásairól. Ezzel kezdte: „Nagyon sajnálom, hogy Caruso urnak kellemetlenséget okoztam“. . . Előadja, hogy *Caruso* megverte a művésznőt, fojtogatta és a kibékülés csak pénzügyi alapon volt lehetséges, amennyiben *Caruso* havi 500 lirát ígért *Ada Giachettinek*. Majd sorra kerül *Caruso*. Huszonkilenc éves, született Nápolyban. Kibont egy nagy csomag levelet és a közönség feszült érdeklődése közepette kezd beszélni:

— *Ada Giachetti-vel* 1897-ben ismerkedtem meg és 1907-ig éltem vele a legnagyobb boldogságban. Négy gyermekünk született, akik közül kettő életben van és az én nevemet viseli. Boldogságomnak azonban egy napon vége szakadt. Milanóba jöttem és megszálltam egy szállodában, ahol *Ada Giachetti* már várt rám. Mindjárt azzal fogadott, hogy olyasvalamit tett, ami talán nekem nem fog tetszeni. Azt feleltem neki, hogy amit te cselekszel, az jól van téve. Közölte velem, hogy egy negyven lóerős autót vásárolt, amelyet én láttam is a szálloda előtt ezzel az urral. Nem szóltam rá semmit. . .

Aztán elmondja, hogy tudomása szerint a művésznő az ő távollétében Nizzában járt a sofförrel és onnét tőle két ízben 10—10000 lirát kért és kapott is. Előadja, hogy az énekesnő eleinte makacsul tagadta a sofförhöz való viszonyát, később azonban mindent bevallott és botlását így indokolta:

— Minden érted történt drágám és gyermekeinkért! Megtudtam, hogy *Romanti* (a sofför) fel lett bérelve, hogy téged eltegyen láb alól. Meg kellett őt nyernem, hogy téged, gyermekeimnek atyját, megmenthesselek. . .

A bírónak azonkérésére, hogyan áll tulajdonképpen az ékszerek ellopásának ügye, *Caruso* így nyilatkozott:

— Mikor láttam, hogy közöttünk mindennek vége, hogy *Ada Giachetti* tényleg hűtlen lett hozzám a sofför miatt, a villában lévő saját dolgaimat, közöttük ékszereket is, amelyeket hosszú együttlétünk alatt adtam neki, elhoztam. Azt csak nem lehet lopásnak nevezni, hogy ezeket a dolgokat nem bocsátottam *Romanti* ur rendelkezésére. . .

A negyedik tárgyalási napon, a késő éjjeli órákban hirdették ki az ítéletet, amelynek értelmében *Ada Giachetti* egy évi fogságra és 1000 lira pénzbírságra ítélték.

Később *Caruso* boldog házasságban élt, de *Ada Giachetti* soha nem tudta egészen elfeledni. Voltak szerepek, amelyek eszébe jutatták a kis olasz énekesnőt és ezek rettenetes napok voltak úgy a mesterre magára, mint a környezetére nézve. Akárhányszor sírógörcsöket kapott és elviselhetetlenül ideges volt. Ebben az időben kezdett heves főfájása miatt panaszkodni. Berlinben már súlyos rettenetes kínjai voltak, hogy az öklével ütötte-verte a saját homlokát fájdalmában, de a szerepét — a környezetere erőltető rábeszélése dacára — nem volt hajlandó lemondani, mert — amint kijelentette — nem akarta, hogy az emberek az ő betegségéről beszéljenek.

Baróthy Bálint.

Szamos . . .

. . . a te partjaidon voltam gyermek sok tornyu, régi bástya, városkában . . . Álomvölgyben, kékesen sárga, nagy hegyek között . . .

Mint óriási ezüst kígyó nyújtóztál végig a városon apró kőházak, gyümölcsös kertek, virágágyak között a város kijáratánál törpe törzsű füzesbe rejtőzve . . .

Gyermek voltam . . . gyermekek voltunk . . . furcsa, babonás álmok közt élünk . . . Szűk sikátorokban éjjel körül bús lovagok hiába keresték a valahol egyszer elveszett szívüket . . . mese táltosok aranypatkója csattogott végig a kongó macskafej kövezeten s mély áhitat ült meg, ha a velünk élő titkokra gondoltunk . . .

Téli esteken rőt fény lépett a kályha rácson át, lobogó rőzselángok ismeretlen dalokba kezdtek a zsugorúterbe akaszkodó éjszakai szél sikoltó taktusára . . .

Jó volt ódon szobákban, áradó melegben megpihenni . . . Szeretettel gondolni vissza a tovatűnt újabb délutánra; jég sima tükrén, a te fényes páncélonod lejtett téli korcsolya táncra . . .

Jó volt tavaszra várni . . . fedett, szüette deszkahídról nézni első, tavaszi rianásod . . .

Ilyenkor voltál igazán a mienk: első tavasztól késő őszig, forró nyárban . . . Alig is vártuk iskolában óra végét, otthon az ebédet, hogy feléd, te hozzád siessünk . . .

Ahol elhagytad a várost, ahol szűzi tiszta arcodat szemérmesen kökénybokrok, alacsony törzsű füzek sűrűjébe rejtetted, ott várt ránk a hadigálya, hogy tovaringasson lakatlan szigeten álló, bevehetetlen várunk felé . . .

A foltozott teknő, keskeny sávnyi kavicszátony, karóra tűzött lengő rongy nagy hatalom volt a mi gyerek szemünkben . . .

Mindenünk voltál . . . Ezernyi emlék fűz tehozzád. Tiszta vizednek halk csobogása vont a patyolatoss nyugalomba álmainkat, tette derűssé, viggá, széppé a nappali, forró nyári verőt . . .

A te partjaidon voltam gyermek . . . Tanultam szeretni a szépet, keresni a jót s boldog önfeledtségben észre se vettem, hogy fut, fut az idő . . . mulnak az évek . . .

Viharok jöttek, vad, országokat rengető viharok s elsodor-tak vértengerek, sápadt halálos mezők, hóhegyek felé . . . de egyszer, mint minden, az is elmúlt és végre ismét láttalak a vonatomból s emlékezem: szerettem volna eléd rohanni, vagy tolni a kattogó, lassu gépet, hogy hamarabb nálád lehessenek . . .

Akkor már izesztő idegen hangok hömpölyögtek a habjaiddal hegyi falvakból, városokon át, új városok felé . . .

És nemsokára csak titkon, lopva lehetett még egyszer látni téged . . .

Emlékezem . . . iszapos, sáros vízzel, fakóra vált arccal usztál haragos szégyenedben . . .

Nekem is, mint annyi másnak futni kellett: pusztá kézzel tegnapi gazdagságból, részvétlenségen, áruláson tört fegyverekkel.

Még visszanéztem . . . még hallottam bosszus morajlásod, de nemsokára esőbe, tűzbe vesztél a látás, vészterhes felhők villámos záporába . . .

Sokszor gondolok rád, a partjaidon tovatűnt évekre a szépekre . . . jókra . . .

És ilyenkor nyugodt vagyok . . . mert eszembe jut, hogy mily gyenge, kicsi forráská éltél . . . Hogy utad kezdetén kavicsot se igen tudsz emelíteni erőtlenségedben, de később, kissé távolabb már malmokat hajt, szálfákat dönt ki, sziklákat görget új erő gyűjtött Élet akarásod . . .

Ilyenkor csak a szívükből felpatakzó keserűségre gondolok . . . hogy az is, az is képes lesz egyszer sziklákat görgetni, szálfákat dönteni s akkor . . . akkor . . . meglátunk és ismét a mienk leszel . . .

Szöke Sándor.

* **Évek.** Csanády György „Évek“ című második kiadásban is már fogytán lévő gyönyörű költemény-kötetét megrendelhetni a kiadóhivatalban vagy a budapesti Szeffe titkári hivatalától Budapest, Deák-tér 1. sz., II. em.

UJ ÉLET a legmagyarabb hetilap!